

CONCURS D'EXECUCIÓ MUSICAL MARIA CANALS

Vitrina 4

L'any 1954, la pianista Maria Canals, per incentivar els seus alumnes perquè toquessin en públic, va instituir el concurs. L'objectiu era descobrir nous intèrprets i facilitar als joves músics catalans l'accés a un certamen de prestigi internacional. Sis anys abans, juntament amb el seu marit, Rossend Llates, havia fundat l'Acadèmia de Música Ars Nova.

Elvira Farreras, per mitjà de Núria Gili, va conèixer Maria Canals i, gràcies al seu coneixement d'idiomes, va entrar a formar part del comitè organitzador del concurs.

Vaig creure que valia la pena col·laborar en una obra barcelonina, que portava amb gran dignitat el nom de Barcelona per tot el món. Així vaig entrar en l'apassionant món dels Concursos Internacionals de Música. Hi he tractat personalitats eminents de fora de casa, encara que a molts d'aquí ja els coneixia. Amb alguns hem fet una bona amistat

Farreras i Valentí, Elvira; Gaspar Paronella, Joan. *Memòries: art i vida a Barcelona, 1911-1996*. La Campana, 1997.

ESCRITORS

Vitrina 5

La relació que el matrimoni Gaspar Farreras tenia amb l'art, els va apropar a una de les altres grans expressions artístiques, la literatura. Escriptors rellevants com Salvador Espriu, Miquel Martí i Pol, Max Aub, Rafael Alberti, Camilo José Cela, Joan Fuster o Josep M. Huertas Claveria són alguns dels autors amb els quals van mantenir un vincle d'amistat. Sense oblidar-nos de crítics d'art com Sebastià Gasch, Alexandre Cirici, Feliu Elias o Rafael Santos Torroella, entre d'altres.

*Potser sóc toix, espès i fins abjecte
Per la falta de traça que em subjecta
En voler expressar tanta inefable cosa
Per la qual ésser tosc és tanta nosa
Provocant de Minerva l'augusta ira.
Perdona'm tu, de Joan Gaspar, Elvira.*

Poema de Joan Cortès a l'àlbum d'autògrafs d'Elvira Farreras

ARTISTES

Vitrina 6

Picasso, Clavé, Miró, Llorens Artigas, Tàpies, Tharrats, tots ells amics personals, i un llarg llistat d'artistes del panorama cultural del país van tenir relació amb el matrimoni Gaspar-Farreras.

Elvira Farreras, en el capítol "El jardí del Putxet" dins del llibre *Adéu Putxet: Rèquiem per un barri*, escriu:

Aquest jardí també fou testimoni d'uns moments històrics per a la vida artística de la nostra ciutat.

I és que molts d'ells visitaven la casa que la família tenia en el Putxet. Fruit d'aquestes visites, l'Elvira va decidir fer un àlbum de records.

BIBLIOGRAFIA I NADALES

Vitrina 7

NADALES

Dins del fons d'Elvira Farreras es conserva una gran col·lecció de felicitacions de Nadal. Tot i el seu caràcter efímer, la família Gaspar Farreras les va recollir i ordenar des de l'any 1946 fins la dècada dels noranta.

La col·lecció, integrada bàsicament per nades de caire familiar, conté una selecció de felicitacions dibuixades per grans artistes.

Les felicitacions de Nadal de Tharrats sempre m'han agradat perquè tenen una gran modernitat i són rupturistes. Només cal pensar que els anys 50 les targetes nadalenes, que s'introdueixen amb força com a costum social, estaven carregades o de paisatges nevats o de naixements d'estampeta, tot plegat molt cursi.

Farreras i Valentí, Elvira; Gaspar Paronella, Joan. *Memòries: art i vida a Barcelona, 1911-1996*. La Campana, 1997.

JOAN GASPAR ELVIRA FARRERAS

Promotors de la cultura a la Barcelona del segle XX

Del 22 de gener al 26 de febrer de 2024

Biblioteca de Catalunya

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

www.bnc.cat

Horari de visita

De dilluns a divendres, de 9 a 20 h.
Dissabtes, de 10 a 14 h.

Biblioteca de Catalunya

Carrer de l'Hospital 56 - 08001 - Barcelona
Tel. 93 270 23 00 - A/e: bustia@bnc.cat

JOAN GASPAR I ELVIRA FARRERAS, PROMOTORS DE LA CULTURA A LA BARCELONA DEL SEGLE XX

Joan Gaspar i Paronella (Barcelona, 1911-1996) va dedicar la seva vida professional a dirigir, juntament amb el seu cosí Miquel, la Sala Gaspar. El que va començar com una botiga de marcs i reproduccions artístiques, esdevingué una de les sales d'art més importants de la ciutat. En ella van exposar una quantitat innumerable d'artistes entre els quals van destacar Picasso, Miró, Dalí, Clavé o Tàpies. "Los Gaspares", tal i com els va batejar Picasso, van fer amistat amb molts dels artistes que exposaven a la sala.

Elvira Farreras i Valentí (Barcelona, 1913-2005) va ser escriptora i cronista del barri del Putxet de Barcelona. Amb 25 anys, i gràcies al seu coneixement d'idiomes – parlava anglès, francès i alemany – va ser contractada com a secretària per André Malraux, quan aquest es desplaçà a Barcelona per rodar una part del film *L'Espoir (Sierra de Teruel)*. D'aquí sorgiria, també, una gran amistat amb Max Aub, ajudant de direcció i l'encarregat de traduir el guió de la pel·lícula al castellà. Farreras va ser organitzadora i col·laboradora del Festival Internacional d'Execució Musical Maria Canals. L'any 1998 va rebre la Medalla d'Honor de Barcelona.

L'any 2007 ingressava a la Biblioteca de Catalunya la documentació personal d'Elvira Farreras i, posteriorment, l'any 2022, la família Gaspar Farreras feia donació d'un conjunt de llibres procedents de la biblioteca particular del matrimoni, que havien aplegat al llarg de la seva trajectòria professional. La biblioteca reunia entre 4.000 i 5.000 volums. D'aquest conjunt en van ingressar vora uns tres-cents exemplars a la Biblioteca de Catalunya. Destaca un conjunt de llibres dedicats de diferents figures del món cultural i altres relacionats amb la temàtica artística i literària. Alguns dels llibres, que es conservaven a la casa familiar ubicada al Putxet, provenen de la família Valentí, destacats metges i veterinaris.

Aquesta exposició vol posar en relleu dues figures conspícues que van influir considerablement en la cultura de la ciutat de Barcelona. Cadascuna d'elles, des de la seva vessant, va fer possible que personatges rellevants de l'art i les lletres fossin coneguts en el nostre país.

Jordi Armengol

Unitat Bibliogràfica. Secció de Reserva Impresa i Col·leccions Especials

LA BIBLIOTECA FAMILIAR

Vitrina 1

IGNASI VALENTÍ I VIVÓ

Ignasi Valentí i Vivó va néixer a Vilanova i la Geltrú l'any 1841. Metge de professió, fill i net de metges. L'any 1875 va ser designat catedràtic de Medicina Legal i Toxicologia de la Universitat de Barcelona. Fundà l'Acadèmia d'Higiene de Catalunya, l'Institut de Medicina Legal i Forense de Barcelona i el periòdic "La Independencia Médica". La seva obra escrita va ser molt àmplia. Morí a Barcelona el 1924.

Valentí, juntament amb Giné i Partagàs i altres metges de reconegut prestigi de l'època, va ser un dels signants del dictamen que van declarar sobre la bogeria de Jacint Verdaguer.

Amb emoció la meva mare recordava una visita de mossèn Cinto al meu avi Ignasi, a qui després de besar-li les mans, en agraïment va regalar un exemplar del seu poema Sant Francesch amb la dedicatòria següent: "ab mà sacrílega 'l món gravava sobre 'l meu front l'estigma de bogeria. puix vós me l'heu esborrat que l'Apòstol de la Umbria vos pague la caritat. 17 octubre 1895. Jacinto Verdaguer Pre." Guardo aquest exemplar com una joia

Farreras i Valentí, Elvira. Jacint Verdaguer i l'avi meu. A: *L'Avenç: Revista d'Història*. Barcelona: Avance, 2002. núm. 270 (juny), p. 6-7.

SANTIAGO VALENTÍ I CAMP

Santiago Valentí i Camp va néixer a Barcelona el 18 de desembre de 1875. Es va dedicar a la política i a escriure sobre temes socials, amb una producció extensa, que va tenir un cert ressò. Membre destacat i actiu del Partit Republicà Radical, l'any 1909 fou empresonat arran dels fets de la Setmana Tràgica, acusat per l'amistat amb Francesc Ferrer i Guàrdia.

Desenganyat de la política es dedicà a escriure i editar. Tingué gran interès pel món de la dona, publicant obres com *Las reivindicaciones femeninas, Eva redimida y redentora, La mujer ante el amor i Frente a la vida*.

Va col·laborar en molts diaris del temps i en tasques editorials, dirigint algunes col·leccions per a la impremta i editorial barcelonina Henrich y Cª Editores, com "Biblioteca de novelistas del siglo XX", "Biblioteca Sociológica Internacional", "Biblioteca de Cultura Moderna y Contemporánea" i "Biblioteca Moderna de Ciencias Sociales"

Morí a Barcelona el 4 de març de 1934.

Vitrina 2

PERE FARRERAS I SAMPERE

Pere Farreras i Sampere va néixer al Masnou l'11 d'agost de 1876. Fou metge i veterinari.

Farreras, de pensament obert i progressista, republicà, va fer amistat amb Santiago Valentí i Camp. Mentre visitava Valentí a la presó, va conèixer la que seria la seva dona, Elvira Valentí i Camp.

Farreras va fer nombroses amistats dins de l'àmbit mèdic i intel·lectual, entre altres, Silverio Lanza, pseudònim de Juan Bautista Amorós o Josep Maria de Sucre.

Va traduir més d'una dotzena de llibres de veterinària, principalment de l'alemany. Junt amb el seu germà Josep, van fundar una editorial i el 1906 una revista de veterinària titulada *Pasteur*, i més tard la *Revista de Veterinaria de España* que va tenir una vida llarga, pràcticament fins a la guerra civil. De fet, ha estat una de les revistes més importants per a la veterinària del país.

Morí a Barcelona el 5 de juny de 1955.

SALA GASPAR

Vitrina 3

L'any 1903 es va obrir un primer establiment, dedicat a vidres, miralls i motlures, amb el nom de "Bargalló, Benítez y Gaspar". L'any 1909 es traslladà al carrer Consell de Cent i el 1927 va prendre el nom de "Sala Gaspar". Aquell mateix any hi entrà a treballar Joan Gaspar i Paronella i dos anys més tard ho faria el seu cosí Miquel.

Després de la guerra, Joan Gaspar Xalabarder cedí la direcció als cosins Gaspar. La bona acollida de l'exposició d'Eliseu Meifrèn va animar a Joan i Miquel Gaspar a continuar amb les exposicions. A la Sala Gaspar hi van exposar artistes de talla mundial, com Dalí, Miró, Clavé, Tàpies o Chagall. També van acollir membres de Dau al Set, Club 49, Cobalto o Grupo R.

Seria gràcies a l'amistat de Joan i Miquel Gaspar amb Jaume Sabartés, secretari de Picasso, que el pintor va començar a exposar a la galeria. L'exposició de 1960 va ser clau per a la creació del Museu Picasso de Barcelona.

Joan i Miquel Gaspar amb Picasso i Jaume Sabartés. Gener de 1969